

*С. Б. Єгоричева, д. е. н., професор;
С. М. Слинько, магістрант
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»
м. Полтава*

РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПОСЛУГ ЗІ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важливим сегментом ринку послуг з кредитування домогосподарств в Україні є ринок послуг зі споживчого кредитування, на якому діють такі фінансові установи, як банки, кредитні спілки, ломбарди, фінансові та страхові компанії.

Що стосується діяльності банків, то незважаючи на складну соціально-економічну ситуацію в Україні та погіршення очікувань економічних суб'єктів, обсяги споживчого кредитування поступово зростають, на відміну від ситуації з кредитуванням інших секторів економіки. Так, якщо за 2016 р. – 8 місяців 2017 р. загальні обсяги наданих банками кредитів зменшилися на 2,5 %, обсяги кредитів домогосподарствам – на 7,56 %, то обсяги споживчого кредитування зросли на 4,4 %, до 109,5 млрд грн [1].

Кредитні спілки за 2016 р. – перше півріччя 2017 р. мають низхідну динаміку споживчого кредитування: якщо загальний обсяг виданих кредитів збільшився на 4,2 %, то обсяг споживчих зменшився майже на 6 %, до 1 035,2 млн грн. Найбільшу активність на ринку послуг зі споживчого кредитування демонструють ломбарди, які за останні роки практично подвоїли обсяги виданих фінансових кредитів населенню: зокрема, за 2016 рік вони склали 16 718,0 млн грн.

У цілому, розвиток ринку послуг зі споживчого кредитування гальмують фінансово-економічна та політична нестабільність; низький життєвий рівень населення, що обумовлює його низьку кредитоспроможність; висока вартість споживчих кредитів, яка у ломбардах досягає 200 % річних; недостатньо надійні методики аналізу кредитоспроможності фізичних осіб, які застосовують фінансові установи, що призводить до погіршення якості їх кредитних портфелів; нерозвиненість інфраструктури ринку кредитних послуг (бюро кредитних історій, кредитні брокери й агенти); недостатня фінансова освіченість населення; недосконалість законодавчої бази та неефективний захист прав позичальників. На жаль, характерними рисами взаємовідносин фінансових установ, зокрема, і банків, з позичальниками-фізичними

особами стали оманлива реклама, несправедливі умови кредитних договорів, заборона дострокового погашення кредиту, приховування реальної його вартості, нав'язування додаткових та супутніх послуг та ін.

Утім, прийняття нового Закону України «Про споживче кредитування» [3], який набрав чинності 10 червня 2017 року, надає підстави для сподівань щодо покращення ситуації на ринку кредитних послуг. Важливо, що зазначений закон прийнятий у рамках гармонізації вітчизняної законодавчої бази з європейською, як того вимагає Угода про асоціацію з ЄС.

Законом визначено вимоги до реклами та перелік обов'язкової інформації, що повинна надаватися кредитною установою, зокрема, щодо зазначення інформації про ефективну процентну ставку. Встановлено обов'язкові умови договору про споживчий кредит, при цьому умови, що обмежують права споживача порівняно з законом, є нікчемними. Визначено право споживача на відмову, без пояснення причин, від договору про споживчий кредит впродовж 14 днів з дня його укладення. Договір про споживчий кредит повинен укладатися лише у письмовій формі, під якою розуміється документ у паперовому або електронному вигляді. Позичальник матиме право в будь-який час повністю або частково достроково повернути споживчий кредит.

Законом «Про споживче кредитування» вперше встановлюються і вимоги до діяльності кредитних посередників, які були конкретизовані у відповідних документах НБУ та Нацкомфінпослуг.

Отже, можна констатувати, що у законі закріплюється механізм споживчого кредитування, який максимально захистить права та інтереси, насамперед, споживачів кредитних послуг, що, в свою чергу, позитивно вплине на розвиток добросовісної конкуренції на ринку фінансових послуг.

Список використаних інформаційних джерел

1. Національний банк України [Електронний ресурс] : офіц. інтернет-представництво. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з екрана.
2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : офіц. сайт. – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Про споживче кредитування [Електронний ресурс] : Закон України від 15 лист. 2016 р. № 1734-VIII / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>. – Назва з екрана.